

Doncsev Toso

Zsivagyor

A hetes jelentése után az osztály a szokásos robajjal ült le. Aztán olyan csend támadt, hogy Zsellér tanár úr a saját töltőtolla sercegését is hallotta. Fél szemmel felfigyelt arra, hogy a stréber Szántó a padból kilógva jelentkezik. Komótosan befejezte a bejegyzést a naplóban, csak utána szólította fel: – Tessék, fiam, mit akarsz? – Szántó illedelmesen felállt: – Tanár úr, kérem, zshivagyor. – Micsoda? – értetlenkedett Zsellér tanár úr. A szóke eminens halvány mosollyal ismételte meg: – Zshivagyor. – Majd kis szünet után tettetett udvariassággal hozzáfűzte: – Tegnap a szülői értekezleten azt tetszett mondani, hogy a tanár úr nem tudja a sintért oroszul. Ezért megnéztem a szótárban: zsi-va-gyor-nak mondják – tagolta gúnyosan. Zsellér tanár úrnak óriási erőfeszítésébe tellett, hogy uralkodjon magán. Legszívesebben üvöltött volna tehetetlen dühében. Kár volt őszintén bevallania kisebbségi érzését a szülők előtt, hiába tanult meg oroszul a hadifogságban és hiába szerzett diplomát a Lenin Intézetben, olyan tökéletesen sohasem fogja bírni a nyelvet, mint Gloria Gavriilovna, a pimasz síhederek előző, született orosz tanára. Zsellér tanár úr maga sem értette, miért ezt a szót választotta arra, hogy a tudni nem érdemes dolgokat, a felesleges fogalmakat szemléltesse vele. Miután kiejtette, rádöbbsent, hogy mindig, amikor igazi kutyaszorítóba került, ez a gyerekkori emlék tolt fel benne. Maga előtt látta az undorító képű, tagbaszakadt sintért, ahogy lapátkezeivel Foltos nyakán meghúzza a dróthurkot, mire a piciny szörgombóc még szűkölni sem volt képes, csak a fájdalomtól kidagadt szemével esdeklőn nézett kétségbeesett gazdijára. A mord gyepmester nem kegyelmezett Foltosnak, durván a kordélyán zötyögő ketrecbe dobta a többi rémült, farkát behúzó eb közé. – Bácsi, kérem – könyörgött a fiú –, adja vissza! – Öt pengővel még ma küldd el apádat hozzám, ha holnap is élve akarod látni ezt a korcsot – röffent ridegen a férfi.

Zsellér tanár úr tegnap este is kutyául érezte magát, mintha két marokkal szorongatták volna a torkát. Azt tapasztalta, hogy a tantárgya iránti szinte kikapintható megvetés, sőt gyűlölet őt fojtogatja. Hiába érvelt az orosz irodalom mellett Puskintól és Jeszenyintől vett idézetekkel, hiába fogalmazott óvatosan, de mégiscsak merészen, amikor beismerte, hogy nem igazán gyakorlatias, inkább ideologikus az olvasmányok szövege, mert olyan fölösleges szavakat kell bemagoltatni, mint a „mozdonyfűtő” meg „szalmakunyhó”, amikor a növendékek a tankönyv alapján egy pohár vizet sem tudnának kérni oroszul. Bizalmatlan, ellenséges közegben találta magát. Végezetül tehetetlenül széttárta a karját, és mondandója alátámasztásául a ritka, használaton kívüli kifejezés példaként ösztönösen a kutyapécért hozta fel, ez motoszkált mindvégig az agyában. És ekkor a hátsó padból egy apuka jelentkezett. Zsellér tanár úr azt remélte, hogy harminc szülő közül talán akad egyvalaki, aki kiáll mellette, vagy aki legalább az oroszok és november negyedike miatt, három évvel az események múltán, nem rá neheztel. Az első pillanatban tényleg úgy tűnt, hogy a kellemes modorú, őszes úriember végre a pártját fogja, mikor pedagógusi

munkájáért, igyekezetéért a többiek nevében is köszönetét fejezte ki, ám a mérnök úr végezetül azzal summázta mondandóját, hogy ez a nyelv ab ovo megtanulhatatlan, mert bár minden órán a hetesnek beletörnek a nyelve a taváris pripodavatjel-ba, ám a gyerekek ezt is képtelenek megjegyezni. Aztán tudálékosan azt kezdte fejtegetni, hogy az értelmetlen szócsoportok is megjegyezhetőek, ha bevetjük a képzettársítás már rég bevált módszerét, vagyis hangzás alapján a pripodavatjel a pipogya fráter jelzős szerkezettel kapcsolható össze, amely általában és most különösen ráillik a pedagógusokra, és így e borzasztó kifejezés is könnyen megjegyezhető lesz. Ezzel az övön aluli ütessel ért véget a szülői értekezlet. Zsellér tanár úr magába roskadva vánszorgott haza, és egész éjjel nem jött a szemére álom.

Másnap betért a Berlin bárba, beszélni akart Erikával, az elbűvölő mixer-nővel, akivel két hónapja ismerkedett meg, mert bódulatra és megértésre szomjazott, vigasztalásra várt. A bárban a nagy forgalom miatt nem tudtak beszélgetni. A rá következő nap délutánjára hívta magához Erika, úgymond oroszul szeretett volna tanulni. Zsellér tanár úr korábban azt hitte, hogy nemcsak a nyelvészet és a költészet tudora, hanem a szerelem művészetéhez is konyít valamelyest. Be kellett látnia, hogy valójában analfabétának bizonyult a nagybetűs szexben, ennek ellenére egy óra alatt több gyönyörben részesült, mint addig egész életében. Bár úgy érezte, hogy élvezeti eszközként bánnak vele, mintha egy csodaszép kannibálnő kivégezné, feldarabolná és felzabálná, ő pedig tehetetlen áldozatként semmisül meg, de az elsőtől az utolsó percig hihetetlenül élvezte orgazmusokban tobzódó halálát. Kábán csukta be maga után a mixernő ajtaját, nem hitte el, hogy mindez vele esett meg. Zsellér tanár aztán szeptembertől lemondott a tanításról, az iskolai könyvtárat vette át meg a diákújság szerkesztése körül bábáskodott, elvált a feleségétől, de nem merte megtenni a következő lépést, nem kérte meg Erika kezét. Vékonypénzű pedagógusként és alanyi költőként nem hitte el, hogy örökre övé lehet ez a Greta Garbóhoz hasonlító gyönyörű tünemény, akihez szerelmes verseket írt, és azokat ihletetlen, na meg jócskán ittasan a bárpultba kapaszkodva az idegen vendégek gúnyos mosolyától kísértén hangosan szavalta. Az angolkisasszonyoknál érettségizett mixernőnek tetszettek a bajszos, hosszú hajú, égő szemű poéta versei. A tanár úr ámulatára még azt is tudta, hogy mi a hexameter. De Zsellér tanár úr nem volt elég bátor, sem akkor, sem '56 októberében. Visszahőkölt a döntő pillanatban. Forradalmárként is, férfiként is pipogyának, pipogya fráternek bizonyult.